

Kurz typologie temperátních a oreoboreálních lesů

(3) DUBOVÉ BUČINY (dbBK)

Skladba synuzie

Skladba synuzie podrostu

Vazba na abiotické prostředí

Přehled skupin typů geobiocénů

Přehled stanovištních jednotek

Postavení v ekologické mřížce

Chorologicko-chronologická skladba

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

DUBOVÉ BUČINY (dbBK)

Skladba synuzie dřevin:

Převládá BUK LESNÍ (*Fagus sylvatica*),

přimíšen je DUB ZIMNÍ (*Quercus petraea*) (zejména v klimaticko-vegetační oblasti ovlivněné Baltem i s jedlí bělokorou (*Abies alba*) /na hlubších půdách/),

v podúrovni se nachází HABR OBECNÝ (*Carpinus betulus*).

Vtroušeny mohly být na místech s příznivější humifikací JAVOR MLÉČ (*Acer platanoides*) a LÍPA SRDČITÁ (*Tilia cordata*) (popř. i jasan ztepilý (*Fraxinus excelsior*)).

Porosty jsou vícepatrové, prostorově strukturované, především na bohatých půdách; směrem k chudším půdám se patrovitost zjednodušuje (ubývá např. habru).

DUBOVÉ BUČINY

Skladba synuzie dřevin:

Na obohacených půdách buku subdominují lípa srdčitá a dub zimní, pravidelně je vtroušen javor mléč, bohaté je keřové patro.

Na kamenitých obohacených půdách se vůči buku významně prosazují lípy a javory.

Na velmi chudých půdách proniká do biocenóz i bříza bradavičnatá (*Betula pendula*) a borovice lesní (*Pinus sylvestris*), často tam, kde se jedná o půdy vysýchavé, na kterých se porosty přirozeně rozvolňují a průnik těchto na světlo náročnějších dřevin umožňují (i jeřáb ptačí (*Sorbus aucuparia*)). V těchto poměrech jsou porosty buku s dubem zakrslé, rozvolněné, s málo vyvinutým keřovým patrem (líška obecná (*Corylus avellana*)).

DUBOVÉ BUČINY

Skladba synuzie podrostu:

Ekologicko-cenotická skladba je charakteristická převahou druhů indiferentních k teplotě nebo druhů mezofilního charakteru /vyskytujících se od 2. vegetačního stupně/ tzv. průvodců buku.

Výjimečně se mohou vyskytnout (vyznívat) druhy teplomilně laděné, zejména na vysýchavých půdách (neboť se jedná povětšinou o xerothermofyty).

Naopak **druhy sestupující**, podhorského charakteru vrchovin, ještě víceméně **schází**, i když se mohou objevovat, zejména v terénních zářezích, na vlhčích a chladnějším místech, často inverzního charakteru.

DUBOVÉ BUČINY

Skladba synuzie podrostu:

Z hlediska trofického se jedná o celou škálu ekologických skupin druhů **od oligotrofních po mezotrofní, až heminitrofilní a nitrofilní či hemibázické**, a to dle povahy půdotvorných substrátů.

Převažují mezofyty; druhy vlhkomilně laděné přistupují jen omezeně a to na místech vlhčích, hlinitých, uléhavých (výjimkou jsou prameniště v klenbě okolního porostu /edafická kategorie V-vlhká/, kde tyto druhy převažují); **druhy suchomilně laděné dominují v porostech zakrslého vzrůstu.**

DUBOVÉ BUČINY

Skladba synuzie podrostu:

Synuzie podrostu je na bohatých půdách rozvinutá, pokryvnostně i druhově, převážně bylinného vzhledu (nebo travnato-bylinného vzhledu).

S klesající bohatostí půd klesá i rozvoj této synuzie, zejména z hlediska druhové skladby, ale často i z hlediska pokryvnosti.

Stálými druhy bohatých půd jsou: *Galium odoratum* (mařinka vonná), *Asarum europaeum* (kopytník evropský), *Milium effusum* (pšeničko rozkladité), *Dentaria bulbifera* (kyčelnice cibulkonosná), *Sanicula europaea* (žindava evropská), *Oxalis acetosella* (šťavel kyselý), *Anemone nemorosa* (sasanka hajní), *Mycelis muralis* (mléčka zední), *Melica uniflora* (strdivka jednokvětá), *Melica nutans* (strdivka nící) a *Veronica chamaedrys* (rozrazil rezekvítek). Místy se mohou více uplatňovat kapradiny, zejména *Athyrium filix-femina* (paprátka samice) a *Dryopteris filix-mas* (kaprad' samec).

DUBOVÉ BUČINY

Dále zejména na hlinitých půdách rostou druhy (výrazně s bylinno-trávovitým vzhledem): *Brachypodium sylvaticum* (válečka lesní), *Carex pilosa* (ostřice chlupatá), *Melica nutans* (strdivka nící), *Carex digitata* (ostřice prstnatá), *Carex sylvatica* (ostřice lesní), *Hacquetia epipactis* (hvězdnatec čemeřicový) /jen v Karpatech/, *Lathyrus vernus* (hrachor jarní), *Viola reinchenbachiana* (violka lesní), *Oxalis acetosella* (šťavel kyselý), *Galium odoratum* (mařinka vonná) a *Symphytum tuberosum* (kostival hlíznatý).

Na obohacených půdách se uplatňují: *Brachypodium sylvaticum* (válečka lesní), *Melica uniflora* (strdivka jednokvětá), *Mercurialis perennis* (bažanka vytrvalá), *Lamium maculatum* (hluchavka skvrnitá), *Impatiens noli-tangere* (netýkavka nedůtklivá), *Aegopodium podagraria* (bršlice koží noha), *Galium odoratum* (mařinka vonná), *Dentaria bulbifera* (kyčelnice cibulkonosná), *Dentaria enneaphyllos* (kyčelnice devítelistá), *Geranium robertianum* (kakost smrdutý), *Isopyrum thalictroides* (zapalice žlut'uchovitá).

DUBOVÉ BUČINY

Skladba synuzie podrostu:

Dále na humózních, kamenitých půdách převládají: *Mercurialis perennis* (bažanka vytrvalá), *Galium odoratum* (mařinka vonná), *Melica nutans* (strdivka níčí), *Poa nemoralis* (lipnice hajní), *Hepatica nobilis* (jaterník podléška), *Galeobdolon montanum* (hluchavka /pitulník/ žlutá horská), *Geranium robertianum* (kakost smrdutý), *Corydalis cava* (dymnivka dutá), *Lathyrus vernus* (hrachor jarní), *Actaea spicata* (samorostlík klasnatý) a *Dryopteris filix-mas* (kaprad' samec).

Na vysýchavých a suchých půdách se prosazují: *Poa nemoralis* (lipnice hajní), *Campanula persicifolia* (zvonek broskvolistý), *Galium sylvaticum* (svízel lesní), *Convallaria majalis* (konvalinka vonná), *Fragaria vesca* (jahodník obecný), *Calluna vulgaris* (vřes obecný), *Genista tinctoria* (kručinka barvířská), *Luzula luzuloides* (bika hajní) a *Calamagrostis arundinacea* (třtina rákosovitá); na vysýchavých skeletnatých *Festuca ovina* (kostřava ovčí), *Hieracium pilosella* (jestřábník chlupáček) a *Viscaria vulgaris* (smolnička obecná).

DUBOVÉ BUČINY

Skladba synuzie podrostu:

Na půdách chudších se prosazují: *Luzula luzuloides* (bika hajní), *Maianthemum bifolium* (pstroček dvoulistý), *Veronica officinalis* (rozrazil obecný), *Hieracium murorum* (jestřábník lesní), *Hieracium vulgatum* (jestřábník obecný), *Melampyrum pratense* (černýš obecný) a *Calamagrostis arundinacea* (třtina rákosovitá); dále **na chudých půdách** dominují: *Avenella flexuosa* (metlička křivolaká), *Vaccinium myrtillus* (borůvka černá), *Carex pilulifera* (ostřice kulkonosná) a *Calluna vulgaris* (vřes obecný), *Vaccinium vitis-idaea* (brusinka) a mechorosty, z nichž se na chudých půdách prosazují: *Dicranum scoparium* (dvouhrotec chvostnatý), *Pleurozium schreberi* (pokryvnatec Schreberův), *Polytrichum formosum* (ploník ztenčený), *Hypnum cupressiforme* (rokyt cypřišovitý), popř. i *Leucobryum glaucum* (bělomech sivý).

Na vysýchavých, chudých půdách převažují keříčky a mechorosty.

DUBOVÉ BUČINY

Skladba synuzie podrostu:

Na vlhčích půdách dominantně přistupují: *Impatiens noli-tangere* (netýkavka nedůtklivá), *Aegopodium podagraria* (bršlice kozí noha), *Oxalis acetosella* (šťavel kyselý), dále *Carex sylvatica* (ostřice lesní), *Deschampsia caespitosa* (metlice trsnatá), *Cardamine amara* (řeřišnice hořká), *Ajuga reptans* (zběhovce plazivý), *Sanicula europaea* (žindava evropská), *Stachys sylvatica* (čistec lesní) či *Urtica dioica* (kopřiva dvoudomá).

DUBOVÉ BUČINY

Vazba na abiotické prostředí :

Biocenózy buku lesního s přimíšeným dubem zimním (a různými dalšími druhy dle charakteru podmínek) **potenciálně zaujímají souvislé plochy území pahorkatin a nižších poloh vrchovin po celém území státu.**

Těžiště jejich rozšíření je v nadmořských výškách **400 – 600 m n.m.**

Nachází se **na svazích různých sklonů a expozic, na hřebenech, plošinách, bázích svahů** apod.

V nižších polohách sledují chladnější reliéfní tvary, vlhkostně příznivější; ve vyšších polohách je tomu naopak.

DUBOVÉ BUČINY

Soupis skupin typů geobiocénů (stg) s geobiocenologickými formullemi:

3 AB-B 1-2	<i>Querci-fageta humilia</i>	zakrslé dubové bučiny	QF hum
3 A (2)3	<i>Fageta quercina</i>	dubo-bučiny	Fq / Fq hum
3 AB 3	<i>Querci-fageta</i>	dubové bučiny	QF
3 B 3	<i>Querci-fageta typica</i>	typické dubové bučiny	QFt
3 BC 3	<i>Querci-fageta aceris</i>	javoro-dubové bučiny	QFac
3 BC-BD 3	<i>Querci-fageta tiliae-aceris</i>	lipo-javoro-dubové bučiny	QFtilac
3 BD 3	<i>Querci-fageta tiliae</i>	lipo-dubové bučiny	QFtil

DUBOVÉ BUČINY

Postavení stg v ekologické mřížce:

						QFtilac			
		Fq	QF	QFt	QFac	QFtil			
3. vs	TR	latinsky							
		vůdčí	A	AB	B	BC - β γ	BD	C	D
	omezené	A''	AB''	B''	BC''	BD''	C''	D''	
stg	latinsky	Fq hum	QFhum						

DUBOVÉ BUČINY

Edafické kategorie v rámci stg:

dubové BUČINY

lp-jv-dbBK
QFtilac

3. vs	stg	česky	db-BK	dbBK	t_dbBK	jv-dbBK	lp-dbBK		
		latinsky	Fq	QF	QFt	QFac	QFtil		
	EK		M K I N	I N S F	F B H	D A - V U	W		
	TŘ	vůdčí	A	AB	B	BC -βγ	BD	C	D
		omezené	A"	AB"	B"	BC"	BD"	C"	D"
	EK		N Y	N Y	C Y	A	A C		
	stg	latinsky	Fq hum	QFhum					
		česky	db-BK	z_dbBK					

DUBOVÉ BUČINY

Chorologicko-chronologický původ:

Převažují prvky QTA vegetačního pásu smíšeného listnatého lesa (Quercus-Tilia-Acer /QTA/) **spolu s prvky FA** vegetačního pásu buku a jedle (Fagus-Abies /FA/).

Prvky jiných pásů se objevují velmi málo, ať již se jedná o druhy otevřených nelesních pásů či o druhy, objevující se ve vlhčích a chladnějších terénních tvarech či na kyselých půdách (vegetační pás smrku /Picea-P/).